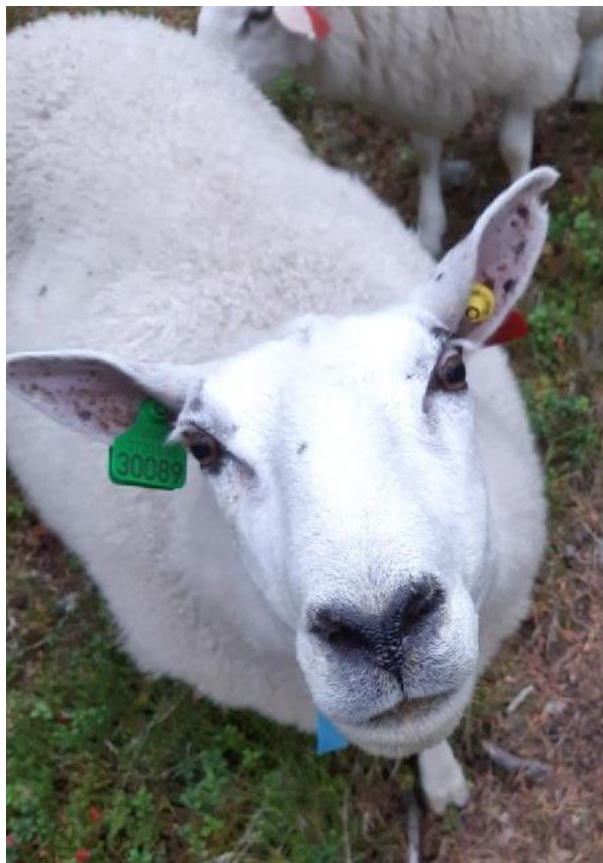

OVER SKIGARD`N

Utgiver: Landbruksforvaltningen i Folldal kommune
Enhet for Teknisk, Landbruk og Utvikling
Nr. 3/2018 September

Landbruksforvaltningen i Folldal Kommune
Åpningstid Mandag-Fredag kl 09.00 -14.30.
Telefon: 62 49 10 00,
Epost: postmottak@folldal.kommune.no
Nettside: www.folldal.kommune.no

KOMMENTAR

v/jordbrukssjef Bjørn Gussgard

2018 blir en sommer vi kommer til å huske en stund. Lenge var det jorder der avlinga krympa inn. Heldigvis kom regnet siste helga i juli og deretter mye nedbør og godt grovør gjennom hele august. Mange høster en ganske bra andre slått som retter opp mye. Men situasjonen varierer en god del. Det var store variasjoner i hvor mye regnskurer som kom lokalt i juni og juli, og jordarten har også mye å si for tørkeskadene. Alle oppfordres til å lese det som står om avlingsskadeerstatning i denne informasjonen. For den som har under 70% av normalavling er det viktig å få inn en søknad innen 31. oktober. Avlingstap inntil 30% er tap for hver enkelt. Vær også forberedt på at dagens ordning med en fastsatt normalavling uansett hvordan det faktisk drives, favoriserer den som driver litt ekstensivt på store areal framfor den som normalt har de aller største grovforavlingene.

Med høsten så kommer den store NATO øvelsen Trident Juncture. Øvelsen er allerede i gang men særlig så forventes det aktivitet i Folldal i perioden 25. oktober – 7. november. Dette er en stor øvelse som berører areal i over 50 kommuner. Tidligere år har Folldal hatt en del militærøvelser i mindre skala der det har vært ganske grundige lokale informasjonsmøter overfor landbruk og grunneiere. Denne gangen blir det ikke noe slikt. NATO går ikke inn med lokale informasjonsmøter i hvert enkelt lokale område, trolig fordi øvelsen er så stor. Det er derfor ingen som helt vet detaljene i hva som skal skje, heller ikke kommunen. Den som har eiendom, verdier og dyr å ta vare på oppfordres om å holde seg orientert om framdrift i øvelsen. Se mere informasjon lengre ut i Over Skigard`n. Dessuten oppfordres alle grunneiere til å være samarbeidsvillige og positive så langt det er mulig, slike øvelser er en forutsetning for at vi skal kunne ha et forsvar. Og ikke glem å dokumentere eventuelle skader som måtte oppstå.

Og så er det viktig å ha fokus på høstens søknadsfrister. Husk blant anna RMP søknaden innen 1. oktober og søknaden om produksjonstilskudd innen 15. oktober. For produksjonstilskudd er fristen absolutt og det er ikke mulig å søke etter fristen. For RMP søknaden avkortes med kr 1000 pr dag etter fristen. Lever derfor søknadene i god tid. Siste par dagene kan det være problem med nettforbindingen, egen pc eller strømmen kan gå – og slike hendelige uhell er ikke godkjent grunn for å få levert inn søknaden om produksjonstilskudd etter fristen. For egen regning så er min mening at landbruksmyndighetene sentralt her har lagd en urimelig ordning, når en bonde kan risikere å tape hundretusener av kroner på å være ett minutt eller en dag for sein, men slik er det. Det eneste lokale landbrukskontor kan gjøre er å oppfordre til å være ute i god tid. Håper alle klarer det, så vi unngår kjedelige saker med store økonomiske tap. Søk ei uke før fristen, så er du sikker. Ingen bør ta sjansen på at teknikken fungerer siste kvelden når klokka tikker mot klokka 23.59 – teknikken vil i blant kunne svikte når det gjelder som mest.

Og til slutt en påminning om det alle egentlig vet – før eller seinere så blir det snø og frossen mark. Og det er forbudt å spre husdyrgjødsel på frossen eller snødekt mark. Vær ute i god tid med siste tømning av gjødselkjelleren så slipper vi trasige saker med bøter og straffegebyrer på det feltet. Oktober er en «skummel» måned i Folldal, plutselig blir det vinter. Så lenge det går å få ned ploget og pløye så er det greit, men sjekk med spett om det er mulig før du kjører ut møkka.

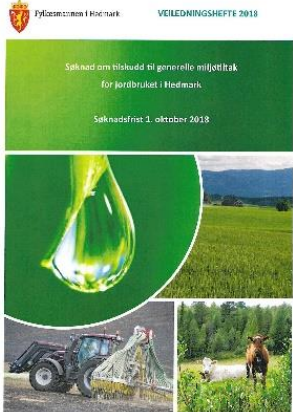
UTSETTELSE AV FRIST FOR SPREDNING AV HUSDYRGJØDSEL PÅ ENG

På grunn av den ekstraordinære situasjonen med tørke i flere deler av landet, har Landbruks- og matdepartementet gitt en utsettelse av fristen for å spre husdyrgjødsel på eng uten nedmolding til **1. oktober** for 2018. (Opprinnelig frist for spredning av husdyrgjødsel på eng uten nedmolding er innen 1. september). Dette gjelder bl.a for Hedmark fylke. Det er fortsatt krav om at det ikke skal spres gjødsel på snødekket eller frossen mark. For mer informasjon: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utsettelse-av-fristen-for-a-spre-husdyrgjodsel/id2609665/>

TILSKUDD TIL GENERELLE MILJØTILTAK

– Regionalt miljøtilskudd

Søknadsfrist 1. oktober (20. oktober for beitelag)

	<p>Det er tid for å søke det årlige tilskuddet til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark - regionalt miljøtilskudd for 2018.</p> <p>Eksempler på tiltak det kan søkes tilskudd til:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Drift av seterareal (slått og/eller beite) * Mjølkeproduksjon på setra (økt sats hvis 6 uker) * Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel (delvis nytt) * Utsatt jordarbeiding (delvis nytt) * Tilskudd til drift av bratt areal (nytt) * Drift av beitelag (søknadsfrist 20. oktober)
--	---

Ved søknad levert etter fristen reduseres tilskuddet med kr 1.000,- pr virkedag. Det er viktig at du som søker setter deg godt inn i veiledningshefte for de forskjellige ordninger du vil søke på - med de grunnvilkår / vilkår som gjelder. Bakerst i veiledningshefte 2018 (side 15) finner du forskriftene til ordningen. Forskrifter og veiledningshefte må ses i sammenheng - de utfyller hverandre.

På Fylkesmannen i Hedmark sin nettside finner du veiledningshefte med forskrifter, link til skjema for elektronisk søknad og mer informasjon om ordningen:

<https://www.fylkesmannen.no/Hedmark/Landbruk-og-mat/Miljotiltak/Generelle-miljotiltak-RMP/>

Om noen ønsker hjelp til å søke, ta kontakt med landbrukskontoret.

Spesielt viktig for dere som har tenkt søke Tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel:

Det kan gis tilskudd for bare en spredning pr areal pr vekstsesong.

Nytt i 2018 er en egen tilskuddsordning ved nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel (kr 80 pr dekar i foreløpig sats). Hvert foretak kan få tilskudd til dette tiltaket pluss ett av tiltakene (men ikke på samme areal):

Spredning med rask nedmolding om våren i åpen åker (nedmolding innen 2 timer) (foreløpig sats kr 50,- pr dekar)

ELLER

Spredning om våren/veksts sesongen på eng (voksende kultur) (foreløpig sats kr 50,- pr dekar)
I tillegg kan det for alle disse ordningene gis tilskudd for bruk av tilførselsslange fra lager til spreder. (foreløpig sats kr 50,- pr dekar)

For å være berettiget tilskudd må all husdyrgjødsel foretaket disponerer lagres og brukes i henhold til Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav.

For å stimulere til at mest mulig av husdyrgjødsel spres når næringsopptaket i plantene er størst, er det krav om at minst 75 % av all husdyrgjødsel som foretaket disponerer, spres om våren eller i veksts sesongen.

Ved spredning i åpen åker kan det ikke være spredd husdyrgjødsel på arealet etter siste høsting året før.

Ved spredning på eng må arealet høstes eller beites etter spredning samme år.

Sprededato, faktisk spredd mengde pr dekar og nedmoldingstidspunkt må kunne dokumenteres gjennom gjødslingsplan, KSL-notater eller lignende.

Utsatt jordarbeiding – generelle miljøtiltak

Nytt i 2018 er at det nå er mulig å søke om tilskudd til utsatt jordarbeiding i erosjonsklasse 1 og 2 både i prioriterte og ikke-prioriterte vassdrag i hele Hedmark. Det gis med det tilskudd til utsatt jordarbeiding i hele Hedmark på arealer i erosjonsklasse 1, 2, 3 og 4. Det vises for øvrig til veileder side 12 og forskriftene, bl.a § 11

For mer informasjon om de forskjellige tilskuddsordningene innen generelle miljøtiltak, vises det til veileder/forskrift (lenke lenger opp).

PRODUKSJONSTILSKUDD PR. 1.10. 2018 - DEL 2.

Det nærmer seg frist for å søke på del 2, produksjonstilskudd i jordbruket og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. Søknadsfristen er 15. oktober (telledato 1. oktober).

Det kan søkes på: Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid for 2018, husdyrtilskudd, tilskudd til økologisk areal og husdyr, tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser, areal- og kulturlandskapstilskudd, tilskudd til dyr på beite, tilskudd til dyr på utmarksbeite, driftstilskudd til melkeproduksjon, driftstilskudd til spesialisert kjøttfeproduksjon. Pluss registrere dyr som gir grunnlag for avløsertilskudd og tilskudd for grovfôrareal. Søknadsfristen er absolutt og det finnes ikke muligheter til å levere inn søknad etter at søknadsfristen har gått ut. Dispensasjon fra søknadsfristen kan kun gis i helt spesielle tilfeller.

I tillegg er det en etterregistrerings-frist 10. januar, for utgifter/opplysninger du får etter 16.oktober til 31.desember. Etterregistreringsfristen gjelder for avløserutgifter og dyr som er sanket fra utmarksbeite.

Tilskuddet for søknadsåret 2018 utbetales så i februar 2019. Det vil si en utbetaling pr. år mot tidligere to utbetalinger.

Vær tidlig ute med å søke

Før du søker på arealtilskudd, så sjekk at arealet ligger i gårdskart: <https://gardskart.nibio.no/search>. Det er kun areal som er godkjent i gårdskart som kan registreres i søknaden.

Vi anbefaler at du er tidlig ute med å søke. Dersom du trenger veiledning, ta kontakt med landbrukskontoret. **Søknadsfristen er 15. OKTOBER, men vi oppfordrer alle til å sette seg inn i søknaden og søke så tidlig som mulig etter 1.oktober.**

Søknaden må leveres elektronisk

Det er ikke lenger mulig å levere søknad på papirskjema. For å søke elektronisk, må du ha tilgang til å logge deg inn via Altinn.

Når du sender inn elektronisk søknad om produksjonstilskudd, må du oppgi enten en e-postadresse eller et mobiltelefonnummer. Dette er for at vi skal kunne varsle deg om at du har mottatt vedtak om tilskudd eller informasjon om nye søknadsomganger i din Altinn-innboks. Er det behov for hjelp til utfylling av elektronisk søknadsskjema, så ta kontakt med landbrukskontoret.

Du kan endre opplysningene i en innsendt søknad i 14 dager etter at søknadsfristen har gått ut

Dersom du har levert søknaden innen fristen, har du mulighet til å endre opplysningene i søknaden i 14 dager etter at søknadsfristen har gått ut, uten å få trekk. For søknadsfristen 15. oktober, kan du endre søknadsopplysningene fram til 29. oktober.

Du finner mer informasjon om søknadssystemet på:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/produksjon-og-marked/produksjonstilskudd/soknad-om-produksjonstilskudd>

Kommunene skal gjennomføre kontroll av minst 10 prosent av foretakene som har søkt tilskudd per år. Formålet med kontrollen er å sikre rett utbetaling av tilskudd.

Denne kontrollen vil landbrukskontoret utføre etter at fristen på 14 dager til å endre søknadsopplysningene har gått ut. Det vil si først på november for denne søknadsomgangen. I og med at søknadsfristen nå legges såpass seint på høsten, kan det by på problemer å kontrollere om jordbruksarealer er i drift. Landbrukskontoret vil derfor gjennomføre en mer generell kontroll av om jordbruksarealer blir høstet tilstrekkelig til å være berettiget areal- og

kulturlandskapstilskudd. Dette vil foregå ved at vi sjekker større områder om gangen, og kartlegger eventuelle uhøstede/udrevne arealer. Dersom kontrollene våre avdekker at det søkes tilskudd på arealer som ikke er høstet/tilstrekkelig beitet vil dette kunne føre til avkorting i tilskuddet.

Endre kontonummer?

Har du fått nytt kontonummer som tilskuddsbeløpet skal utbetales til, må du søke om endring av dette via søknadsskjema i Altinn – se:

<https://www.altinn.no/no/Skjema-og-tjenester/Etater/Statens-landbruksforvaltning/Endre-kontonummer/>

HUSK JORDPRØVER

- I forhold til krav om gjødslingsplan i jordbruket

Har du jordprøver eldre enn 8 år? Da er det på tide å ta nye nå i høst! Landbrukskontoret har jordbor for utlån, skjema og prøveesker – ta kontakt i dag!

Alle foretak som søker produksjonstilskudd i jordbruket skal utarbeide årlig gjødslingsplan. Dersom foretak som søker produksjonstilskudd ikke har gjødslingsplan skal tilskuddet avkortes, jfr. Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 11.

De viktigste kravene til en gjødslingsplan er at

- planen skal utarbeides før hver vekstsesong
- planen skal omfatte alt jordbruksareal foretaket disponerer
- jordprøver skal ikke være eldre enn 4 – 8 år. For eng er det normalt nok med jordprøver nyere enn 8 år
- for leiejord skal det foreligge jordprøver senest fra og med 2. leieår
- planen skal legge opp til en forsvarlig mengde gjødsel på alt areal

Formålet med gjødslingsplanlegging er å utnytte næringsstoffene i gjødsla på best mulig måte for å gi gode avlinger, samt begrense forurensing.

Dersom du ikke har nye nok jordprøver til å utarbeide en fullverdig gjødslingsplan for neste år, bør du absolutt utnytte høsten til å få tatt nødvendige jordprøver! Vi har jordprøvebor for utlån, skjema og jordprøveesker, så ta kontakt om du trenger råd og lån av utstyr! Vi sender prøvene inn for analyse. Landbrukskontoret kan også ta jordprøver for deg mot gebyr (kr 60,- pr skifte, minstegebyr pr foretak kr 350,-).

MELD INN ENDRINGER PÅ DYRKA MARK I GÅRDSKARTET NÅ

Søknadsfrist for produksjonstilskudd er jo nå 15. oktober, og saksbehandlingen starter ikke før en stund etter det. Da er det mest sannsynlig for seint å befare nydyrking eller andre endringsønsker på status dyrka mark. Det går ikke å se markslaget etter at snøen har kommet.

Den som har nydyrking eller andre endringer i status på dyrka mark må melde dette til landbrukskontoret i forkant av søknad om produksjonstilskudd – det vil si så fort som mulig. Vi vil da rekke å gjennomføre befarings- og digitalisere nye arealer.

Det ligger nå nye flybilder fra 2017 på gårdskart. Landbrukskontoret i Folldal har korrigert en del unøyaktigheter på markslagsgrenser ut fra nye flybilder. Enkelte kan derfor ha fått noe endringer i dyrka arealer. Det vil nok hovedsakelig gjelde nydyrking som er ferdigstilt og lagt inn i gårdskart perioden 2010 – 2017. Gå gjerne inn på gårdskart og sjekk egne arealer. Dersom dere finner feil så meld fra til landbrukskontoret.

Det har nå blitt sentral lagring av den fila der kommunen oppdaterer gårdskartet. Det betyr at endringer som gjøres av landbrukskontoret i Folldal blir synlige for brukerne på gårdskart allerede påfølgende fredag, når NIBIO legger ut alle endringer som er gjort av kommunene i løpet av foregående uke. Det er slutt på at det tok opptil et år før endringene ble synlige på nett.

Kortversjonen klassifisering av dyrka mark:

- Fulldyrka jord: Jord som kan høstes maskinelt og som kan pløyes.
- Overflatedyrka jord: Jord som kan høstes maskinelt.
- Innmarksbeite: Jord som ikke kan høstes maskinelt og som ikke kan pløyes. Minst 50 % av arealet må være dekket av kulturgrasarter og beitetålende urter.

NYTT ELEKTRONISK SØKNADSSYSTEM FOR TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM MV. FRA AUGUST 2018

Den 15. august åpnet det nye elektroniske systemet for dem som søker tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel. Søkerne har fram til nå benyttet papirsøknader, men nå kan søkerne logge seg inn i Altinn, og sende søknaden her. Det nye systemet er forbedret slik at saksbehandlingen blir redusert med flere uker. Det betyr at søkeren får pengene inn på konto raskere enn før.

Systemet regner ut automatisk

I tillegg til at behandlingen blir effektivisert, sikrer systemet riktig beregning av tilskuddet og likebehandling av søkerne uavhengig hvor i landet søkeren bor. Tilskuddet blir automatisk beregnet, basert på opplysningene i saken. Søkeren kan også hente opp veiledning og forklaringer inne i systemet dersom det trengs. Når kommunen har behandlet søknaden sendes svaret og vedtaket til deg på Altinn.

Slik gjør du:

- Gå til siden www.altinn.no på internett
- Logg deg inn med MINID, BANKID eller lignende
- Velg landbruksforetaket ditt som «Aktør»
- Søk opp og velg ordningen «Tilskudd til avløsning av jordbrukere ved sykdom, fødsel m.v»
- Legg inn informasjon om sykemeldingsperiode, utgifter til avløser osv.
- Last opp nødvendige vedlegg

Hvis du ikke kan bruke internett

Du kan gi avløserlaget eller andre rett til å fylle ut søknadsskjemaet for deg. Det ordnes også inne på www.altinn.no. Snakk med dem først hvis det er aktuelt.

Vi på landbrukskontoret kan også være behjelpelig med å komme i gang med elektronisk søknad.

Papirskjemaet vil fortsatt eksistere en stund til

I en overgangsperiode vil de gamle papirskjemaene eksistere en stund framover. Etter hvert blir søknadsordningen fullelektronisk for landbruksforetak.

Les mer om avløsning ved sykdom mv. Med bla en lenke til instruksjonsfilm som viser hvordan den elektroniske søknaden skal fylles ut:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/produksjon-og-marked/velferdsordninger/avlosning-ved-sykdom#korleis-soekje-tilskot->

NATO ØVELSEN TRIDENT JUNCTURE – HVA VET VI....

Kommunen vet egentlig ikke så mye om detaljene i den store NATO øvelsen Trident Juncture som kommer i høst. Men vi vet at Folldal vil bli berørt. Vi er også fortalt at hovedstyrkene ikke skal gjennom Folldal. Så langt er nevnt antall på en del hundre soldater (500 +/-) som er forventa å delta i det som skal skje gjennom Folldal, men uten at det tallet kan sies sikkert. Særlig vil det være strekningen etter fylkesvei 29 mellom Hjerkinns og Alvdal som forventes å få mye aktivitet. NATO øvelsen skjer over et stort område med mange kommuner, og forsvaret kommer ikke til å avvikle noe eget informasjonsmøte for grunneiere i hver enkelt kommune.

Hovedtrekket i Trident Juncture er et «parti nord» som kommer fra Trøndelag og Møre som møter et «parti sør» som kommer opp fra sentrale Østlandet og oppover Østerdalen.

Øvelsen vil bestå av tre faser:

- Fase 1: 10. september – 24 oktober, transport og forberedelser.
Fase 2: 25. oktober – 7. november, samtrening og feltøvelse.
Fase 3: 8. november – 7. desember, transport.

Det er i fase 2 med feltøvelsen rundt månedsskiftet oktober/november at det forventes mest aktivitet og manøvrering og det vil kunne bli bruk av løssammunisjon. Feltøvelsen vil igjen være delt inn i ulike faser:

25. oktober – cirka 29. oktober	Trening.
30. oktober	DV dag
31. oktober – 3. november	Parti nord offensiv, dvs. styrkene som kommer fra Trøndelag og Møre rykker fram.
4. november – 7. november	Parti sør offensiv, dvs. styrkene som står i Østerdalen rykker fram og «driver ut» styrkene i Parti Nord tilbake i retning Trøndelag og Møre.

NB. Endringer vil kunne skje i forhold til datoer.

Feltøvelsen forventes da å gå gjennom Folldal to ganger. Først en «parti nord» offensiv, deretter forventes hele feltøvelsen med «parti nord» og «parti sør» å forsvinne nedover Østerdalen noen dager. Før det deretter blir en «parti sør» offensiv tilbake oppover Folldal i retning Hjerkin.

Men ting vil absolutt kunne skje på andre måter.

Den som har eiendom, verdier og dyr å ta vare på oppfordres om å holde seg orientert om framdrift i øvelsen. Informasjon om hva som skal skje blir nok noe mere eksakt nærmere dagene da ting skal skje. Skader som eventuelt oppstår meldes på telefon eller epost til forsvaret sin skade- og miljøverngruppe.

Informasjon hos forsvaret: <https://forsvaret.no/øvelse>

Skade og miljøverngruppe: Telefon 40038526, epost mbo@mil.no

DRIVEPLIKT

Etter jordlovens §8 er det driveplikt på all dyrka jord med fulldyrka, overflatedyrka og innmarksbeite. Det er eier som er ansvarlig for oppfyllelse av driveplikta.

Driveplikta kan oppfylles på to måter:

Ved egen drift av arealene.
eller

Ved utleie av arealene. Ved utleie skal det være skriftlig avtale med varighet på minimum 10 år av gangen. Avtalen må føre til driftsmessig gode løsninger. Eier av avtala er ansvarlig for å sende kopi av avtale til landbrukskontoret.

Det kan søkes kommunen om fritak for driveplikta for eksempel ved behov for inngåelse av leieavtale med kortere varighet enn 10 år.

Landbruksdepartementet skriver i sitt rundskriv om driveplikta (M-2/2017) hva som skal til av drift for at drifta er tilstrekkelig til å oppfylle jordlovens krav. *«For at driveplikten skal være oppfylt, må produksjonsegenskapene på jorda opprettholdes slik at arealet kan nyttes til vanlig jordbruksdrift med mulighet for normal avling. Dette innebærer at arealene som utgangspunkt må høstes og kultiveres årlig. Det stilles ikke krav til driftsform. Driveplikten må anses oppfylt selv om arealet brukes til produksjon av blomster eller til hestehold. Driften kan imidlertid ikke være slik at produksjonsegenskapene forringes over tid, som for eksempel dersom kantsonene ikke vedlikeholdes eller dyrkes, eller dersom det ikke plukkes floghavre.»*

Med andre ord pålegger ikke jordloven eier å ha en god drift. Høsting en gang årlig vil være tilstrekkelig til å oppfylle jordlovens krav. Det stilles ikke krav til avlingsmengde men jorda skal opprettholde sitt produksjonspotensiale. Jord som ikke høstes er brudd på driveplikta etter jordloven, og jord som leies ut uten skriftlig avtale eller med kortere avtale enn 10 år vil være brudd på driveplikta. At avlingspotensialet på jord ikke nyttes fullt ut vil ikke være tilstrekkelig grunnlag til at det oppstår brudd på driveplikt.

Send gjerne en henvendelse til landbrukskontoret om jord som ikke blir drevet, og som da bør følges opp.

Ved søknad om produksjonstilskudd er det krav til «normal jordbruksdrift» som er strengere enn kravet til driveplikt i jordloven. Det foretas en del avkortinger i arealtilskudd på grunn av lav avling eller lite dyretall i forhold til areal, som ikke nødvendigvis også er brudd på driveplikta.

SMIL – MIDLER TIL MINDRE HYDROTEKNISKE TILTAK

Siste søknadsfrist i år er 15. oktober!

Formålet med SMIL-midlene (tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket) er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket – *utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.*

Vi har fortsatt SMIL-midler igjen til mindre hydrotekniske tiltak (åpne avskjæringsgrøfter og åpne kanaler) der tilskuddet ikke overstiger kr 5.000,-. Slike tiltak er i våre lokale tiltaksstrategier for SMIL gjort til en refusjonsordning. Det kan altså søkes etterskuddsvis – etter at tiltaket er gjennomført.

SMIL er et miljøtilskudd, og det stilles strenge miljøkrav jf *Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket* § 3, tredje ledd. Alle miljøverdier, samt arealer der det er risiko for tap av jord og næringsstoffer skal kartfestes og beskrives, gjødslingsplan og plantevernjournal skal være på plass. Denne dokumentasjonen skal vedlegges søknaden. Her er link til søknadsskjema: <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/spesielle-miljotiltak/hvordan-soke/skjema> Ved spørsmål, ta kontakt med landbrukskontoret.

TILSKUDD FRA KULTURMINNEFONDET

Kulturminnefondet – innfører nå løpende søknadsfrist på alle sine støtteordninger til bevaring av landets verneverdige kulturminner. Tidligere har 1. november vært den årlige søknadsfristen. Nå går de over til å behandle alle søknader fortløpende gjennom året. For mer informasjon: https://kulturminnefondet.no/lopende_soknadsfrist/

AVLINGSSKADEERSTATNING

Søknad og søknadsfrist

Siste søknadsfrist for avlingsskadeerstatning er fortsatt 31. oktober. For den som ønsker å søke forskudd kan søkes allerede nå. Den som ikke ønsker å søke forskudd bør vente med søknaden til all slått og all beiting på fulldyrka og overflatedyrka jord er fullført. For den som ser det blir aktuelt å søke avlingsskadeerstatning henstilles til at dere melder fra om dette til landbrukskontoret i Folldal så fort som mulig, men uten at dette er noe krav.

Det søkes via ELF (Erstatningsordningene i Landbruket) på denne linken:

<https://www.altinn.no/skjemaoversikt/landbruksdirektoratet/erstatningsordningene-i-landbruket/>

All informasjon om ordningen finner du her:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/erstatning/klimabetingende-skader/avlingssvikt>

Endringer i 2018

På grunn av den ekstraordinære tørken i 2018 har Landbruksdepartementet innført en del endringer i ordningen som gjelder for 2018. Mest aktuelt for Folldal er:

- Regelen om at kommunen skal måle opp foretakets fôrlager ved søknad om erstatning for avlingssvikt i grovfôrproduksjon der foretaket har husdyr, er opphevet for skadeåret 2018. Foretaket skal selv måle opp fôrlageret. Kommunen vil gjennomføre stikkprøvekontroller.
- Satsen for erstatning er midlertidig økt. Verdien på grovfôr på foretak med husdyr er fastsatt til **5,40** kr pr Fem for 2018. Verdien på grovfôr til salg er fastsatt til **2,50** pr kg.

Forskuddsutbetaling for avlingsskadeerstatning inntil 70 %

Noen foretak vil få en vanskelig likviditet som følge av årets omfattende avlingssvikt. Landbruksdepartementet har utvidet muligheten for forskudd for vekstsesongen 2018. Det kan etter søknad gis forskudd på inntil 70 % av beregnet erstatning.

Viktige moment ved søknad

Opplysninger om arealer og gjennomsnittsavling må fylles ut. Her skal en benytte samme antall dekar som i høstens søknad om produksjonstilskudd. Husk at det av årets avling som er benytta for foring inne gjennom sommeren som skal telles med som årets avling.

Alle som kan være berettiget erstatning bes være nøye med å registrere beitedager på fulldyrka og overflatedyrka jord. Dette er viktig for å beregne riktig erstatning. Det er tidligere sendt ut et skjema utarbeidet av fylkesmannen som kan benyttes for dette.

Når er det noe å hente på avlingsskadeerstatning

For grovfôr er det fastsatt normalavlinger som er utgangspunktet for beregningen. Normalavling i det området Folldal tilhører er 390 forenheter for fulldyrka eng til slått og beite, 430 forenheter for grønnfôr og 310 forenheter for overflatedyrka jord. Gjenlegg med dekkvekst regnes som vanlig fulldyrka eng og ikke grønnfôr. 30% av avlingstapet er egenandel. Avlingstap utover 70% av normalavling kan erstattes med 3,85 kroner pr forenhet. For salgsproduksjon av grovfôr omregnes avlingstapet til høy og erstattes med kr 2,50 pr kg.

Areal som står som innmarksbeite i gårdskart og utmarksbeite inngår ikke i ordningen for avlingsskadeerstatning.

Alt av årets avling med rundballer, høy og silo skal telles og måles ved innsett av husdyra. I tillegg skal registreres antallet beitedager på fulldyrka eller overflatedyrka jord som også inngår i årets avling.

Dersom ikke annet kan dokumenteres med forprøver og veiing av rundballer, skal legges til grunn at en rundball er 750 kilo og inneholder 160 forenheter.

70% av normalavling på 390 forenheter tilsvarer da cirka 1,7 rundballer for fulldyrka eng og 1,88 rundballer for grønnfor. Dersom avlinga for fulldyrka og overflatedyrka jord overstiger dette, vil bruket ha større avling enn det som berettiger avlingsskadeerstatning. Men i tillegg kommer antallet beitedager på fulldyrka og overflatedyrka jord som også skal beregnes som årets avling, og som vil medføre at utregnet erstatninga ofte reduseres ennå noe mere.

FORING VED GROVFORMANGEL

Det har vært en bra august og tidlig september for god vekst på 2. slått. Heldigvis ser det bedre ut for mange enn da verste tørken stod på mot slutten av juli. Likevel vil nok en del ha mangel på grovfor. Vi gjentar derfor noen av de råda som er sendt ut tidligere, litt oppdatert i forhold til erfaringene med hva erstatningsfor faktisk har vist seg å koste.

Vær oppmerksom på at Folldal og resten av Nord Østerdal fort vekk har hatt en mye bedre august og september enn mye av resten av Østlandet. Fortsatt er store deler av Østlandet å regne for tørkeramma. Det vil kunne påvirke «vårknipa» 2019. Det anbefales derfor fortsatt at man prøver å ordne seg vinterforsyning og en plan for å ha tilstrekkelig foring av dyra gjennom vinteren nå i høst. Den som venter med dette til man er nesten tom tar en sjanse.

Dersom du mangler grovfor er det billigste erstatningsforet du kan kjøpe kraftfor. Fibberrikt kraftfor med eks. Formel Fiber Grovformangel ligger på under 4 kroner pr forenhet. Dersom en mangler bare litt grovfor så vil det mest lønnsomme være å erstatte dette med økt bruk av kraftfor.

Dersom det mangler store mengder grovfor så vil kjøp av luta halm være aktuelt. En rundball med luta halm antas å ha cirka 125 forenheter. Når denne halmballen har hatt en pris på 700 kroner, så blir prisen pr forenhet 5,60 kroner, som er en god del høyere enn kraftfor. Luta halm vil nok stort sett ha en ganske jevn forenhetskonsentrasjon, man vet hva man får.

For rundballer så vil jo kvaliteten variere enormt fra det som er bra grovfor med 165 forenheter pr rundball eller over dette til det som i verste fall er hovedsakelig ugras og mest cellulose. Det er jo også slik at ulike dyreslag skal ha ulike grovforkvaliteter. Det som er brukbart for hest eller ammeku er neppe like bra for mjølkeku, framføring av okser eller sau i lammingsperioden – og motsatt. «En rundball er ikke en rundball». For import av rundballer fra andre områder så vil fraktkostnaden påvirke regnestykket mye. Det er ikke sikkert man vil få kjøpt rundballer ferdig levert Folldal i år, som kommer under kraftforprisen på 4 kr pr forenhet. For rundballer bør det være forprøver som dokumenterer hva foret inneholder, eller alternativt at man har god kjennskap til når foret man kjøper er slått og hva slags vekster det var på jordet.

Likviditet og økonomi

Kjøp av erstatningsfor blir en kostnad, og ved kjøp av store mengder grovfor i form av halm eller rundball nå i høst blir det også en likviditetsmessig utfordring for mange. Kraftfor har den fordel at det kjøpes og betales etter hvert som det brukes gjennom hele vinteren, mens kostnad til halm eller rundballer mest sannsynlig må forskutteres nå i høst for innkjøp som skal vare helt til neste sommer.

Den som må kjøpe store mengder for bør ha fokus på likviditeten. Prat med banken din, det er oppretta en del gode ekstraordinære ordninger for kreditt til forkjøp. Bankene vil gjerne ha et møte i forkant, heller enn et «krisemøte» når ting har gått for langt. Landbrukskontoret v/jordbrukssjef kan være med i møte med bank for beregning av likviditetsbehov og påregnelige tilskudd og erstatningsbeløp, om noen skulle ønske det. Minner også om «Bondens Nettverk» plakaten. Både landbrukskontor og andre har forplikta seg på å stille opp om det oppstår utfordringer. Og vi bistår på en mest mulig diskret måte. Ikke nøl med å ta kontakt.

Tenk deg om før du reduserer buskapen. Dersom du ønsker eller er avhengig av å være i full produksjon er det hverken god økonomi eller ressursutnytting å redusere mjølkekyr, ammekyr eller søyer nå i høst, og deretter ta kostnaden med å fore fram eller kjøpe nye dyr fra 2019 og utover. Prioriter produksjonsdyra (mordyra), det er de som blir produksjonsgrunnlaget i åra som kommer.

BYGDEUTVIKLINGSMIDLER TRADISJONELT LANDBRUK

For BU-midlene til tradisjonelt landbruk har landbrukskontoret to årlige frister for videresending av ferdig utredete saker til Innovasjon Norge; 1. februar og 1. september. Merk at dette er frister for landbrukskontoret sin videresending av sakene og ikke søknadsfrist for brukerne. **Den som har aktuelle prosjekt for neste frist pr 1. februar 2019 bes kontakte landbrukskontoret v/Bjørn G i løpet av høsten og gjerne så fort som mulig.** Cirka 80-85% av midlene fordeles etter fristen 1. februar og suppleres med resterende 15-20% av midlene på høsten.

Landbrukskontoret i Folldal har ingen absolutt frist for å melde inn byggeprosjekt, men erfaringa er at det vil være en fordel å komme i dialog tidlig. Erfaringa er at oftest vil en befaring fra Innovasjon Norge på tidlig stadium være nyttig for alle parter, og erfaringa er også at befaring iblant øker sjansen for å få saken igjennom. Det kan også nevnes at på slike befaringer er målet å veilede og utveksle informasjon og ikke at folk for enhver pris skal bygge.

Tradisjonelt landbruk betyr i denne sammenhengen hovedsakelig byggeprosjekter innenfor storfe, sau og geit. Merk at investeringer for tilpassing av drifta til mest mulig miljøriktig og klimanøytral drift absolutt er et økende satsingsområde for Innovasjon Norge. Eksempel på slike investeringer kan være satelittkummer for husdyrgjødsel, fastmontert utstyr til slangespredningsanlegg, økt lagerkapasitet husdyrgjødsel, klimanøytral produksjon av varme og energi for benyttelse i landbruksdrifta osv. Lista er ikke uttømmende. Det har vist seg at Innovasjon Norge så langt ikke støtter solcelleanlegg med tilskudd. For øvrig er jo mye av prosjektene fortsatt fjøs og husdyrrom, I-mek i husdyrrom, forlager etc.

-BU-tilskudd. I praksis har det stort sett vært gitt inntil cirka 15% tilskudd av totalkostnad de seinere åra. Til personer under 35 år som tar over landbrukseiendom gis noe ekstra tilskudd på første millionen i kostnadsoverslag.

-Rentelån innenfor 90% av takst på fast eiendom.

-Risikolån med noe høyere rentesats enn vanlige lån. Risikolåna kan benyttes der det er begrensninger på pantesikkerheten. Risikolåna gis bare til de høyest prioriterte prosjekta, og er ikke et standard virkemiddel som benyttes for alle sakene.

INFORMASJON SKOGBRUK

- Offentlige tilskudd til skogkulturinvesteringer i 2018:
Det gis offentlig tilskudd til flere typer skogkulturinvesteringer, og dette gjelder markberedning, planting/ såing og ungskogpleie. Tilskuddssatsen varierer for de ulike typer tiltak, og utgjør fra 40 -80 % av kostnaden eks. MVA. Alle krav om bruk av skogfond skal meldes til kommunen på eget skjema LDIR 909 eller føres elektronisk via «Altinn» på skogfond.no. Frist for levering av krav til kommunen er **15. november 2018**. Aktuelle skjema og linker finner du på kommunens hjemmeside sammen med utfyllende informasjon.
- Tømmermarkedet tilbyr økte priser fra 1. august 2018: Generelt er det god avsetning på tømmer høsten 2018, og norske kjøpere har fra 1. august gjennomført en ny prisøkning på tømmer.

LANDBRUKSPERSONELL I FOLLDAL KOMMUNE

Gjør gjerne forhåndsavtale i servicekontoret, så er dere sikre på å treffe oss.

-Bjørn Gussgard, jordbrukssjef, 80% stilling, vanligvis ikke tilstede fredager,
bjorn.gussgard@folldal.kommune.no

-Anita Tellebon, fagkonsulent landbruk, 60% med landbruksarbeid, vanligvis ikke tilstede torsdager, anita.tellebon@folldal.kommune.no

-Synnøve Steien Bakken, fagkonsulent landbruk, cirka 40% med landbruksarbeid.
synnove.s.bakken@folldal.kommune.no

-Anders Jensen, skogfaglig kompetanse som leies av Fellesforvaltningen Alvdal/Tynset, vanligvis kontordag i Folldal annenhver tirsdag (partallsuker).
anders.jensen@alvdal.kommune.no. For øvrig er det bare å kontakte Anders på kontoret på Storsteigen telefon 62 48 91 33 / 95842247.